

XXI-oji Jaunųjų mokslininkų psichologų konferencija

ŠIŲ LAIKŲ ŽMOGUS

2024 m. gegužės 10 d.

PRANEŠIMŲ SANTRAUKŲ LEIDINYS

Abstract book of the
21st Conference of Junior Researchers in Psychology
A PERSON OF OUR TIMES
May 10, 2024

VILNIAUS
UNIVERSITETO
LEIDYKLA

ORGANIZACINIS KOMITETAS

| ORGANISATIONAL COMMITTEE

Pirmininkė | Chair: Rita Jakštienė

Nariai | Members: Greta Guogaitė,
Agnietė Kairytė, Momina Khalid Butt,
Justė Margevičienė, Dovilė Mikučionytė,
Miglė Rudytė.

Studentai | Students:

Rugilė Goštautaitė, Rūta Macijauskaitė,
Dalia Ustinavičiūtė, Gintarė Ušakovaitė.

LiPSA nariai | LiPSA members:

Evelina Laurynaitė, Silvija Žukaitė

KONFERENCIJOS MOKSLO KOMITETAS

| SCIENTIFIC COMMITTEE OF THE CONFERENCE

Pirmininkė | Chair: prof. dr. Roma Jusienė

Nariai | Members: prof. dr. Evaldas Kazlauskas,
prof. dr. Ilona Laurinaitytė, doc. dr. Antanas Kairys,
doc. dr. Greta Kaluževičiūtė-Moreton,
doc. dr. Jurgita Lazauskaitė-Zabielskė,
doc. dr. Paulina Želvienė, dr. Lauryna Rakickienė.

KONFERENCIJOS GLOBĖJA

| PATRON OF THE CONFERENCE

Prof. habil dr. Danutė Gailienė

KONFERENCIJOS ORGANIZATORIAI

| CONFERENCE ORGANISERS

Filosofijos
fakultetas

RĖMĖJAI

| SPONSORS

INFORMACINIS RĖMĖJAS

| INFORMATIONAL SPONSOR

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

<https://doi.org/10.15388/Proceedings.2024.43>

ISBN 978-609-07-1047-0 (Leidinio forma: Elektroninis - PDF)

Copyright © 2024 Authors. Published by Vilnius University Press. This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Licence, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.

pasekmes, vyresnio amžiaus žmonių imtis, ypač Europoje, yra santykinai mažiau tyrinėta (Lin & Brown, 2020; Alderotti et al., 2020). Tad šio tyrimo tikslas - ištirti patirtų skyrybų sąsają su psichologine gerove vyresnio amžiaus europiečių imtyje.

Metodika. Buvo analizuoti ilgalaikio "Europos sveikatos, senėjimo ir išėjimo į pensiją tyrimo" (angl. Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe; SHARE) 7 ir 8 bangų duomenys (DOI:10.6103/SHARE.w7.700 ir DOI: 10.6103/SHARE.w9ca800). Duomenų analizei atrinkti 50 metų ir vyresni asmenys, abiejose bangose užpildę CASP-12 psichologinės gerovės klausimyną (Wiggins et al., 2007), 7 bangos metu buvę vedę, o 8 bangos metu išsiskyrę arba likę vedę. Buvo analizuojami 21 595 asmenų duomenys (vyrai: 42,7%, amžius: $73,70 \pm 9,19$), iš jų 99 buvo išsiskyrę, o 21 496 – liko vedę.

Rezultatai. Wilcoxon testas parodė, jog psichologinė gerovė prieš ($M = 36,95$; $SD = 6,45$) ir po ($M = 37,48$; $SD = 6,53$) skyrybų statistiškai reikšmingai nesiskiria ($Z = -1,354$; $p = 0,176$). Wilcoxon testas taip pat atliktas kontrolinėje grupėje. Testas parodė, jog kontrolinėje grupėje psichologinė gerovė tuo laikotarpiu (prieš: $M = 38,21$; $SD = 5,90$; po: $M = 38,16$; $SD = 5,89$) taip pat statistiškai reikšmingai nepakinta ($Z = -1,248$; $p = 0,212$). Siekiant įvertinti patyrusių skyrybas grupės homogeniškumą, atlikta k-vidurkių klasterinė analizė. Buvo išskirtos trys grupės pagal psichologinės gerovės pokytį: tie, kuriems psichologinė gerovė po skyrybų pakyla ($N = 27$; 27,3%); nepakinta ($N = 58$; 58,6%); arba nukrenta ($N = 14$; 14,1%).

Išvados. Atlikta analizė rodo, kad, nors bendrai analizuojant vyresnio amžiaus žmonių, patyrusių skyrybas, gerovę, statistiškai reikšmingo pokyčio nenustatyta, preliminarai klasterių analizė parodė, kad grupė gali būti nehomogeniška – vieni asmenys patiria gerovės blogėjimą, tuo tarpu kitų gerovė nepasikeičia arba pagerėja. Svarbi tolesnių tyrimų kryptis būtų atskleisti, kokie veiksniai siejasi su psichologinės gerovės pokyčiais ar jų nebuvimu po skyrybų vyresniame amžiuje.

Raktiniai žodžiai: Skyrybos, psichologinė gerovė, vyresnio amžiaus asmuo.

PAAUGLIŲ ASMENYBĖS BRUOŽŲ IR SANTYKIŲ SU TĖVAIS KOKYBĖS SĄSAJOS

Paulina Smolskaitė

Vilniaus universitetas, Filosofijos fakultetas, Psichologijos institutas

Išvadas. Paauglystė yra laikas, kuomet išryškėja asmenybės raidos disfunkcijos. Empirinėje literatūroje neadaptyvūs asmenybės bruožai siejami su paauglių santykių kokybe su socialinio tinklo dalyviais, ypač tėvais. Visgi daugumos tyrimų fokusas nukreipiamas į tėvų auklėjimo stiliaus ir paauglių asmenybės raidos ryšio nagrinėjimą nuošalyje paliekant pačių paauglių santykių su tėvais kokybės subjektyvų vertinimą. Šio tyrimo tikslas – išskirti paauglių neadaptyvių asmenybės bruožų grupes ir analizuoti jų sąsają su santykių su abiem tėvais kokybės vertinimu.

Metodika. Tyrime dalyvavo 208 11-17 m. amžiaus ($M = 14,25$, $SD = 1,6$) paaugliai iš įvairių miestų bei vietovių, iš kurių 124 yra merginos (59,6%), 84 vaikinai (40,4%), lankantys 6-11 klases. Paauglių santykių su tėvais kokybės vertinimui pasitelktas Santykių tinklo inventorių – santykių kokybės versija (NRI-RQV, Furman & Buhrmester, 1985). Neadaptyviems paauglių asmenybės bruožams tirti naudota DSM-5 asmenybės aprašo trumpoji forma (PID-5-BF, Krueger et al., 2013).

Rezultatai. Pasitelkus dviejų žingsnių klasterinės analizės metodą buvo išskirti paauglių santykių su tėvu (palaikančių ir konfliktiškų santykių) bei motina (palaikančių, ambivalentiškų

ir konfliktiškų santykių) kokybės ir neadaptivių asmenybės bruožų raiškos (adaptivus, vidutiniškai adaptivus ir neadaptivus) klasteriai. Adaptiviam asmenybės bruožų klasteriui priskiriami paaugliai pasižymi silpnai išreikštais neigiamo emocingumo, nuošalumo, antagonizmo, nesivaldymo ir psichotiškumo bruožais. Tuo tarpu neadaptiviam klasteriui priskirti respondentai nurodo stipriai išreikštus neadaptivius asmenybės bruožus, išskyrus antagonizmą. Dažnių lentelių duomenys rodo, jog paaugliai, priskiriami adaptiviam asmenybės bruožų klasteriui santykius su motina dažniau tikėtina nei atsitiktinai vertino kaip palaikančius (standartizuota liekana = 5,5; $p < 0,05$) ar ambivalentiškus (standartizuota liekana = 2,7; $p < 0,05$), o santykius su tėvu kaip palaikančius (standartizuota liekana = 3,4; $p < 0,05$). Tuo tarpu neadaptiviam asmenybės bruožų klasteriui priskiriami paaugliai santykius tiek su motina (standartizuota liekana = 5,0; $p < 0,05$), tiek su tėvu (standartizuota liekana = 4,7; $p < 0,05$) dažniau nei atsitiktinai vertino kaip konfliktiškus.

Diskusija ir išvados. Tyrimo rezultatai atskleidžia, kad nors paaugliai, turintys silpniau išreikštus neadaptivius asmenybės bruožus santykius su abiem tėvais yra linkę vertinti labiau teigiamai nei jų bendraamžiai, priskiriami neadaptiviai asmenybės bruožų grupei, tačiau paaugliai, kurių asmenybės bruožai yra adaptivesni, nurodo ir ambivalentiškus santykius su motina.

Darbo vadovė: prof. dr. Rasa Barkauskienė. Vilniaus universitetas, Psichologijos institutas.

Raktiniai žodžiai: Neadaptivūs asmenybės bruožai, Paauglystė, Santykių kokybė.

ATOPINIŲ DERMATITŲ SERGANČIŲ ASMENŲ PSICHOLOGINĖ GEROVĖ

Goda Tamašauskienė

Vilniaus universitetas, Filosofijos fakultetas, Psichologijos institutas

Įvadas. Lėtinės ligos apsunkina daugelio žmonių gyvenimą, tad sergantieji įprastai pasižymi žemesne psichologine gerove nei bendroji populiacija. Remiantis tyrimais (Drucker et al., 2017), atopinį dermatitą (AD) turintys asmenys turi finansinių, socialinio bei emocinio funkcionavimo problemų ir savo psichologinę gerovę vertina kaip prastesnę, tačiau AD ir gerovės sąsajos randamos ne visuose tyrimuose (Haeck et al., 2011).

Tyrimo tikslas – ištirti AD ūmumo ir psichologinės gerovės sąsajas bei išsiaiškinti, kaip skiriasi AD turinčių ir Lietuvos psichologinės gerovės skalės standartizacinės imties asmenų psichologinė gerovė.

Metodika. Tyrimo imtį sudarė 52 AD sergantys suaugusieji (44 moterys, 7 vyrai, 1 tyrimo dalyvis (-ė) savo lyties nenurodė), atrinkti patogiosios netikimybinės atrankos būdu. AD ūmumas buvo matuotas paciento papildomu egzemos matu (angl. Patient-Oriented Eczema Measure (POEM)) (Charman et al., 2004). Psichologinė gerovė matuota papildomąja lietuviškąja psichologinės gerovės skale (LPGS-P) (Kairys et al., 2013). Visų tyrimo dalyvių kiekvieno LPGS-P teiginio, subskalių ir bendras skalės įverčiai buvo transformuoti į T balus, o gauti T balai buvo palyginti su 50 T (t.y. vidutiniu) balu pasitelkus Stjudento kriterijų vienai imčiai. Skaičiuotos Pearson koreliacijos tarp AD ūmumo ir psichologinės gerovės.

Rezultatai. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad AD ūmumas ir psichologinė gerovė nebuvo susiję ($r = -0,037$, $p = 0,794$). Palyginus AD sergančių ($M = 49,74$, $SD = 10,07$) ir LPGS standartizacinės imties asmenų psichologinę gerovę, ši statistiškai reikšmingai nesiskyrė ($t(50) = -0,19$, $p = 0,854$). AD sergantys individai pasižymėjo prastesniu pasitenkinimo savimi ir santykiais vertinimu ir geresniu pasitenkinimo gyvenimo sąlygomis vertinimu nei LPGS standartizacinė